

Zygmunt Mańkowski

Sprawozdanie z działalności Lubelskiego Oddziału Polskiego Towarzystwa Historycznego za okres od 4 kwietnia 1972 r. do 16 maja 1975 roku

Rocznik Lubelski 18, 223-229

1975

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

K R O N I K A

SPRAWOZDANIE Z DZIAŁALNOŚCI ZARZĄDU ODDZIAŁU POLSKIEGO TOWARZYSTWA HISTORYCZNEGO W LUBLINIE ZA OKRES OD 4 KWIETNIA 1972 DO 16 MAJA 1975 ROKU

Omawiany okres sprawozdawczy charakteryzował się dalszym wzmożeniem aktywności Oddziału we wszystkich dziedzinach działalności statutowej. Wpłynęło na to wiele czynników. Po okresie ożywienia wywołanego m. in. obchodami Tysiąclecia Państwa Polskiego w latach 1972—1974 wysunęły się nowe zadania inspirowane w dużej mierze kolejnymi i znaczącymi rocznicami: Kopernikowską, Komisji Edukacji Narodowej, 30-leciem PPR, 30-leciem Polski Ludowej i obchodami Roku Nauki Polskiej. Rocznice te nie tylko uświadomiły nam społeczną użyteczność historii, ale wręcz wywołały szereg nowych ambitnych zadań. W dalszym ciągu odczuwaliśmy zachętę i poparcie władz partyjnych i administracyjnych, towarzystw regionalnych i szkolnictwa, które wręcz obligowały nas do podejmowania różnych istotnych zadań i inicjatyw w zakresie kultywowania i upowszechniania historii, postępowych i patriotycznych tradycji zarówno ogólnonarodowych, jak i regionalnych. Jednocześnie w Oddziale naszym dokonał się dalszy postęp w integracji, wzrosły nasze szeregi, pojawili się nowi entuzjaści, wnosząc do Towarzystwa zastrzyk energii i ambicji.

SPRAWY ORGANIZACYJNE

Okres sprawozdawczy ustępującego Zarządu trwał od 4 kwietnia 1972 do 16 maja 1974 r.

W dniu 4 kwietnia 1972 na walnym zebraniu sprawozdawczo-wyborczym Oddziału wybrano Zarząd Oddziału w składzie:

- Prezes — doc. dr Zygmunt Mańkowski (UMCS)
- Wiceprezesa — dr Wiesław Miller (KUL)
mgr Franciszek Cieślak (WAPL)
- Sekretarz — mgr Andrzej Tołpyho (UMCS)
- Członkowie — prof. dr Stanisław Krzykała (UMCS)
prof. dr Henryk Zins (UMCS)
prof. dr Jan Dobrzański (UMCS)
doc. dr Władysław Cwik (UMCS)
mgr Eugenia Zaleska (Liceum im. J. Zamoyskiego)
- Komisja Rewizyjna — mgr Feliksa Pomarańska (WAPL)
mgr inż. Henryk Gawarecki (PKZ)
dr Stefan Wojciechowski (UMCS)
Bogumił Szczytowski (księgarnia Św. Wojciecha)

12 października 1972 r. na nadzwyczajnym walnym zebraniu Oddziału dokooptowano w skład Zarządu na funkcję skarbnika mgr Krystynę Wróbel-Lipową z UMCS. Wkrótce jednak ze względów osobistych ustąpiła z tej funkcji i w związku z tym w dn. 20 lutego 1973 r. na nadzwyczajnym walnym zebraniu Oddziału skarbnikiem wybrano mgr. Mariana Chachaję z UMCS.

W minionej kadencji liczba członków Oddziału liczyła 112 osób. Przyjęto w tym okresie 8 nowych członków, skreślono z ewidencji (na skutek utraty kontaktu, wyjazdu z Lublina lub śmierci) 12 osób. Lista członków wymaga dalszej starannej weryfikacji, gdyż poważna ich część nie uczęszcza na zebrania oraz nie płaci składek członkowskich. Z drugiej zaś strony są tacy, którzy mają stały kontakt z Oddziałem i jego pracami, ale nie są formalnie jego członkami.

Nie powiodły się w minionej kadencji, mimo podjętych wysiłków odbycia rozmów z władzami i historykami, próby powołania kół Oddziału w Chełmie, Zamościu i Puławach. Jest to w pewnym sensie niezrozumiałe. W praktyce jednak do tych kół mogą wejść przede wszystkim nauczyciele historii. Ci jednak przeciążeni są pracą zawodową lub uczestniczą w pracach miejscowych kół regionalnych i nie chcą „dublować” swojej pracy.

Istnieją znaczne możliwości rekrutacji w szeregi naszego Towarzystwa. Dotyczy to stale powiększającej się liczby młodych asystentów, nowych pracowników Wojewódzkiego Archiwum Państwowego, Muzeum Okręgowego i miejscowych bibliotek.

W okresie sprawozdawczym Zarząd główną uwagę skupiał na:

- prowadzeniu działalności wydawniczej,
- organizowaniu sesji popularnonaukowych,
- zdobywaniu funduszy na cele wydawnicze,
- ściąganiu zaległych i bieżących składek,
- organizowaniu odczytów popularnonaukowych oraz posiedzeń naukowych Oddziału,
- pracach techniczno-organizacyjnych.

Zarząd Oddziału odbył ogółem 7 posiedzeń, a to: 15 maja, 12 października, 20 grudnia 1972 r., 20 lutego, 17 maja, 8 listopada i 25 kwietnia 1973 r. Na posiedzeniach tych omawiano głównie następujące sprawy: plany pracy, podział czynności między poszczególnych członków, sprawozdawczość z wykonywanych prac, problemy „Rocznika Lubelskiego” i innych wydawnictw, sprawy kontaktów z towarzystwami regionalnymi, sprawy finansowe, odczytowe i inne. Komisja Rewizyjna dokonała trzech kontroli pracy Towarzystwa (28 grudnia 1972 r. oraz 1 i 15 lutego i 15 maja 1973 r.). W sporządzonych protokołach pokontrolnych Komisja stwierdziła ożywioną i właściwą działalność Zarządu, a także jego księgowości, która zresztą od roku 1973 przejęta została przez Zarząd Główny.

Przedstawiciele Zarządu złożyli w toku swej kadencji kilka wizyt władzom terenowym, w czasie których poinformowali je o głównych kierunkach pracy Towarzystwa i trudnościach, przed jakimi ono stoi. Szczególnie owocne były pod tym względem wizyty u Wojewody mgr. Ryszarda Wójcika oraz Prezydenta m. Lublina mgr. Stanisława Bory. Obydwaj przedstawiciele władz pospieszyli Towarzystwu z jak najdalej idącą pomocą, wykazali ogromną życzliwość i poparcie dla dalszych prac Towarzystwa.

Sekretariat Towarzystwa uporządkował własne archiwum (zawiera ono w miarę pełną dokumentację od roku 1946), wydrukował na dalszych kilka lat schematy plakatów informujących o posiedzeniach naukowych, indywidualne zawiadomienia o zebraniach (w formie kart pocztowych) i druki ankiet personalnych członków.

SPRAWY WYDAWNICZE

W okresie sprawozdawczym Oddział wydał drukiem następujące wydawnictwa własne: „Rocznik Lubelski” t. XIV, „Rocznik Lubelski” t. XV, rozprawę Henryka Zinsa *Mikołaj Kopernik w angielskiej kulturze umysłowej epoki Szekspira* (wyd. Ossolineum). Oddał do druku: *Dzieje Lublina 1918—1939* pod red. Stanisława Krzykały, *Dzieje powiatu lubartowskiego. Pokłosie sesji popularnonaukowej* pod red. Stanisława Tworka, *Dzieje powiatu krasnostawskiego. Pokłosie sesji popularnonaukowej* pod red. Władysława Ćwika, „Rocznik Lubelski” t. XVI, „Rocznik Lubelski” t. XVII. W końcowej fazie opracowania znajdują się następujące pozycje: *Dzieje powiatu bełżyckiego* pod red. Stanisława Tworka, *Dzieje powiatu opolskiego* pod red. Stanisława Tworka. Ponadto wspólnie z Towarzystwem Regionalnym Hrubieszowskim wydano specjalny numer „Biuletynu TRH” zawierający tezy wystąpienia na sesję poświęconą dziejom regionu. Na wszystkie te wydawnictwa zabezpieczone są fundusze oraz możliwości wydawnicze.

W okresie sprawozdawczym Zarząd oraz członkowie sekcji współpracy z terenem przeprowadzili rozmowy z przedstawicielami władz powiatowych w Hrubieszowie, Tomaszowie Lub., Biłgoraju i Zwoleniu w sprawie zorganizowania w tych powiatach sesji popularnonaukowych poświęconych dziejom tych regionów. W efekcie zawarto z nimi umowy w następujących sprawach:

- w czerwcu 1974 r. pod auspicjami Lubelskiego Oddziału PTH oraz Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego odbędzie się sesja, której wyniki zostaną opublikowane w osobnym wydawnictwie. Koordynatorem z ramienia PTH został doc. dr Jan Gurba;
- jesienią 1974 r. podobna sesja przy współpracy miejscowego Towarzystwa Regionalnego odbędzie się w Tomaszowie. Koordynatorem został dr Ryszard Szczygieł;
- w maju 1975 r. podobna sesja odbędzie się w Zwoleniu w woj. kieleckim. Koordynatorem został prof. dr Kazimierz Myśliński;
- w roku 1978 przypada 400 rocznica powstania Biłgoraja. Z tej okazji Towarzystwo przy współpracy miejscowych władz przygotowuje okolicznościową sesję naukową i wydawnictwa. Koordynatorami tych prac z ramienia Towarzystwa będą: doc. dr Zygmunt Mańkowski oraz dr Ryszard Szczygieł;
- w roku 1980 przypadnie 400 rocznica powstania Zamościa. W związku z tym Zarząd Oddziału postanowił wystąpić do władz Zamościa i Zamojskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk o przygotowanie i wydanie cyklu wydawnictw poświęconych dziejom miasta. Koordynatorami w tym zakresie będą: doc. dr Zygmunt Mańkowski i dr Adam Witusik.

DZIAŁALNOŚĆ ODCZYTOWA

W okresie sprawozdawczym Oddział zorganizował ogółem 68 różnego rodzaju odczytów, posiedzeń naukowych i prelekcji. Z tego na posiedzeniach naukowych Oddziału ogłoszono 19 referatów:

- 17 kwietnia 1972 r. prof. dr A. Wojtkowski (KUL), *Procesy polsko-krzyżackie przed pierwszym znanym procesem*;
- 29 czerwca 1972 r. prof. dr A. Czubiński (WSNS Warszawa), *Lewica niemiecka w okresie hitlerowskim*;
- 12 października 1972 r. prof. dr J. Dobrzański (UMCS), *Komisja Edukacji Narodowej (w 200 rocznicę powstania)*;

- 26 października 1972 r. prof. dr R. Gerber (UW), *Geneza lubelskiej inteligencji (studenci lubelscy na Uniwersytecie Warszawskim 1821—1831)*;
- 24 listopada 1972 r. prof. dr Ś. Kieniewicz (IH PAN), *Włochy i Włosi wobec powstania styczniowego*;
- 29 listopada 1972 r. prof. dr J. Dutkiewicz (UŁ), *Międzynarodowe znaczenie polskich powstań narodowych*;
- 1 grudnia 1972 r. doc. dr W. Sawiniec (Uniwersytet im. I. Franki we Lwowie), *Geneza ZSRR*;
- 7 grudnia 1972 r. dr A. Achmatowicz (IH PAN), *Utworzenie Związku Radzieckiego*;
- 18 stycznia 1973 r. mgr M. Trojanowska (WAPL), *Pieczenie miasta Lublina od XIV do XVIII w.*;
- 20 lutego 1973 r. dr J. Skarbak i dr J. Ziótek (KUL), *Stan badań i postulaty badawcze w zakresie historii powstania listopadowego*;
- 15 marca 1973 r. doc. dr S. Tworek (UMCS), *Konfederacja warszawska (w 400-lecie)*;
- 17 maja 1973 r. mgr A. Tolpyho (UMCS), *Niszczenie wsi w dystrykcie lubelskim przez okupanta hitlerowskiego*;
- 11 października 1973 r. prof. dr H. Samsonowicz (UW), *Mazowsze a Królestwo Polskie w XV—XVII w.*;
- 18 października 1973 r. dr E. Horoch (UMCS), *BBWR na Lubelszczyźnie*;
- 6 grudnia 1973 r. prof. dr A. Nowicki (UMCS), *Dziela Vaniniego (1585—1619) jako źródło informacji o współczesnych*;
- 7 marca 1974 r. prof. dr J. Żarnowski (UW), *Spółczesność II Rzeczypospolitej*;
- 26 marca 1974 r. dr J. Centkowski (IH PAN), *Nowoczesne metody nauczania historii*;
- 9 kwietnia 1974 r. doc. dr H. Jędruszczak (IH PAN), *Przemiany społeczne w latach Polski Ludowej*;
- 25 kwietnia 1974 r. doc. dr M. Senkowska-Gluck (IH PAN), *Spór o użyteczność społeczną historii*;
- 16 maja 1974 r. doc. dr Z. Mańkowski (UMCS), *Wizje Polski niepodległej w podziemiu antyhitlerowskim*.

Frekwencja na tych posiedzeniach była różna. Jednakże należy stwierdzić, że na skutek pogłębiającej się specjalizacji oraz przeciążenia zadaniami zawodowymi poważna część członków unika obecności na posiedzeniach, mimo że są one właściwą okazją do kontaktu oraz wymiany myśli.

Obok systematycznych posiedzeń naukowych Oddział organizował w szerokim zakresie cykle odczytów popularnonaukowych otwartych dla wszystkich interesujących się historią i dziejami regionu.

Pierwszy z nich zorganizowany był w Zamościu przy współudziale Zamojskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. W jego ramach wygłoszono następujące referaty:

- 14 kwietnia 1972 r. prof. dr R. Orłowski, *Z dziejów Ordynacji Zamojskiej*;
- 28 kwietnia 1972 r. dr A. Witusik, *Zamojscy, awans rodu*.

Niestety, po tych dwu odczytach cykl, mimo że cieszył się ogromną frekwencją, został przerwany z przyczyn od nas niezależnych (kwestie ambicjonalne Zamojskiego Towarzystwa).

Drugi cykl zorganizowano w 1973 r. przy współpracy z Międzynarodowym Klubem Książki i Prasy w Lublinie. Nosił on tytuł *Wielcy lublinianie* i był formą uczczenia 500-lecia województwa lubelskiego. W jego ramach wygłoszono, przy bardzo dużej frekwencji, 6 odczytów:

- 6 marca dr R. Szczygieł, *Biernat z Lublina*;
- 13 marca dr A. Witusik, *Jan Zamoyski*;
- 20 marca dr M. Stankowa, *Sebastian Klonowic*;
- 27 marca prof. dr T. Mencil, *Ks. Piotr Ściegienny*;
- 3 kwietnia mgr T. Jeziorski, *Hieronim Łopaciński*;
- 10 kwietnia prof. dr S. Krzykała, *Jan Hempel*.

Cykl ten połączony był z występami artystycznymi (recytacje utworów bohaterów wieczoru), a niektóre biogramy wydrukowane zostały w „Kalendarzu Lubelskim” na rok 1974.

Postanowiono również podjąć inicjatywę wydania na wzór „Wielcy Wielkopole” księgę biogramów poświęconą wybitnym postaciom ziemi lubelskiej.

Cykl trzeci zorganizowany został przy współpracy Towarzystwa Miłośników Lublina oraz Miejskiego Domu Kultury. Nadano mu oryginalną nazwę *Barwy dawnego Lublina*. Otrzymał on wyjątkowo staranną oprawę. Staraniem TML wydany został piękny schemat plakatu projektu K. Kurzątkowskiego (każdego miesiąca w drukowano w niego daty i tytuły spotkań). Spotkania odbywały się w każdy piątek w Białej Sali MDK. W zasadzie każdy wieczór posiadał jakąś „część artystyczną” (muzyczną, recytatorską, ekspozycję zbiorów muzealnych, starodruków itp.). W ramach tego cyklu zorganizowano ogółem 40 spotkań. Oto ich wykaz:

- 1) *Gdy nie było jeszcze miasta*, dr S. Hoczyk-Siwkova, 4 maja 1973 r.
- 2) *Maciej z Opatowca, pierwszy wójt lubelski*, prof. dr K. Myśliński, 11 maja 1973 r.
- 3) *Jak się dawny Lublin bronił przed nieprzyjaciółmi*, inż. H. Gawarecki, 18 maja 1973 r.
- 4) *Stolica po raz pierwszy — rok 1918*, prof. dr S. Krzykała, 25 maja 1973 r.
- 5) *Miasto coraz większe — rozwój przestrzenny w kręgu wieków*, dr S. Wojciechowski, 1 czerwca 1973 r.
- 6) *Tumulty w Lublinie w XVI w.*, dr R. Szczygieł, 8 czerwca 1973 r.
- 7) *Pod okupacją austriacką 1915—1918*, dr J. Lewandowski, 15 czerwca 1973 r.
- 8) *Stolica po raz drugi — 1944 r.*, doc. dr Z. Mańkowski, 22 czerwca 1973 r.
- 9) *Freski na Zamku*, mgr J. Buczkowa, 5 października 1973 r.
- 10) *Procesy lubelskie Mikołaja Reja z Nagłowic*, mgr S. Paulowa, 12 października 1973 r.
- 11) *Rada Miejska Lublina 1918—1939*, mgr J. Marczyk, 19 października 1973 r.
- 12) *Lublin w rewolucji 1905—1907*, doc. dr A. Koprucki, 26 października 1973 r.
- 13) *Henryk Wieniawski*, mgr J. Szorc, 9 listopada 1973 r.
- 14) *Sebastian Klonowic*, dr M. Stankowa, 16 listopada 1973 r.
- 15) *Życie kulturalne Lublina 1918—1939*, mgr M. Gawarecka, 23 listopada 1973 r.
- 16) *Lublin w powstaniu listopadowym*, prof. dr T. Mencil, 30 listopada 1973 r.
- 17) *Życie nauczycieli Lublina w XV w.*, dr W. Froch, 7 grudnia 1973 r.
- 18) *Komisja Dobrego Porządku (wiek XVIII)*, doc. dr W. Ćwik, 14 grudnia 1973 r.
- 19) *Stare książki o Lublinie*, dr S. Wojciechowski, 21 grudnia 1973 r.
- 20) *Jak się dawny Lublin bawił w karnawale*, inż. H. Gawarecki, 28 grudnia 1973 r.
- 21) *Pieczone i kancelaria miasta Lublina (XV—XVIII w.)*, mgr M. Trojanowska, 4 stycznia 1974 r.
- 22) *Dysputy religijne w Lublinie (XVI—XVIII w.)*, doc. dr S. Tworek, 11 stycznia 1974 r.
- 23) *Lublin w powstaniu styczniowym*, mgr J. Tomczyk, 18 stycznia 1974 r.
- 24) *Milicja Ludowa Lublina (1918—1919)*, dr E. Horoch, 25 stycznia 1974 r.
- 25) *Wieczór wspomnień o Lublinie*, inż. H. Gawarecki, 2 lutego 1974 r.
- 26) *Z dziejów prasy lubelskiej*, mgr M. Wolska, 8 lutego 1974 r.

- 27) *Lublin w kampanii wrześniowej 1939*, dr W. Białasiewicz, 15 lutego 1974 r.
- 28) *Sylwetki rewolucjonistów Lublina 1918—1939*, prof. dr S. Krzykała, 22 lutego 1974 r.
- 29) *Pierwsza matura w Lublinie roku 1816*, dr M. Krupa, 1 marca 1974 r.
- 30) *Lublin w latach okupacji hitlerowskiej 1939—1944*, cz. I, doc. dr Z. Mańkowski, 8 marca 1974 r.
- 31) *Fabryki Lublina 1918—1939*, prof. dr A. Kierek, 15 marca 1974 r.
- 32) *Teatr Lublina (do roku 1914)*, mgr M. Gawarecka, 22 marca 1974 r.
- 33) *Lublin w latach okupacji hitlerowskiej 1939—1944*, cz. II, doc. dr Z. Mańkowski, 29 marca 1974 r.
- 34) *Więzienie na Zamku (1939—1944)*, Klub byłych więźniów, 19 kwietnia 1974 r.
- 35) *Obóz na Majdanku w świetle nowych badań*, dr J. Marszałek, 26 kwietnia 1974 r.
- 36) *Władze i sądy Lublina w okresie Sejmu Wielkiego*, dr A. Korobowicz, 3 maja 1974 r.
- 37) *Umocnienie wczesnośredniowiecznego Lublina*, dr S. Hoczyk-Siwkowa, 10 maja 1974 r.
- 38) *Życie kulturalne Lublina u schyłku XIX w.*, doc. dr R. Gerlecka, 17 maja 1974 r.
- 39) *Lublin w pierwszych latach Polski Ludowej*, doc. dr Z. Mańkowski, 24 maja 1974 r.
- 40) Spotkanie z Prezydentem Miasta mgr. S. Borą, 31 maja 1974 r.

WSPÓLPRACA ZE ŚRODOWISKIEM

Poza akcjami odczytową i wydawniczą Towarzystwo stara się wykorzystywać wszelkie inne okazje do spełniania swej statutowej roli w dziedzinie kultywowania wiedzy historycznej wśród najszerszych kręgów społeczeństwa. Między innymi w tych celach członkowie naszego Towarzystwa wchodzi do komisji historycznych różnych organizacji i instytucji, a szczególnie do takich, jak: Związek Bojowników o Wolność i Demokrację, Muzeum na Majdanku, Okręgowa Komisja Badania Zbrodni Hitlerowskich, Obywatelski Komitet Ochrony Pomników Walki i Męczeństwa, Towarzystwo Przyjaciół Lublina, Lubelskie Towarzystwo Naukowe. Szczególnie z tym ostatnim nawiązaliśmy ścisłą współpracę. Przejawiło się to m. in. w uczestnictwie naszych członków w zespole autorskim, który opracował wielką syntezę *Dziejów Lubelszczyzny*. Żywo współdziałamy również z Towarzystwem Wiedzy Powszechnej, Wojewódzkim i Miejskim Domem Kultury, Instytutem Kształcenia Nauczycieli i Badań Oświatowych i innymi tego rodzaju placówkami.

Bardzo dobrze układa się nasza praca z władzami terenowymi. Realizując ich prośby i zalecenia, organizujemy terenowe sesje popularnonaukowe (pokłósia tych sesji wydawane są drukiem), cykle odczytów rocznicowych (np. w związku z 500-leciem województwa lubelskiego, 30-leciem PRL itp.).

Od władz terenowych otrzymujemy wydatną pomoc finansową na wydawnictwa zlecone, a szczególnie z Urzędu Wojewódzkiego (na wydawanie „Rocznika Lubelskiego”), Urzędu Miejskiego m. Lublina (na kolejne tomy *Dziejów Lublina*) oraz niektórych Urzędów Powiatowych (w Krasnymstawie, Lubartowie, Bełżycach, Opolu, Tomaszowie i Hrubieszowie) na syntezy poszczególnych powiatów. Pragniemy więc wyrazić słowa podziękowania Komitetowi Wojewódzkiemu PZPR, Urzędowi Wojewódzkiemu (a w szczególności Wojewodzie mgr. Ryszardowi Wójcikowi i kierownikowi Wydziału Kultury mgr. Jerzemu Cywoniukowi), Urzędowi Miejskiemu w Lublinie (a szczególnie Prezydentowi miasta mgr. Stanisławowi Borze), a także naczel-

nikom tych powiatów, którzy z nami tak owocnie współpracują.

Słowa uznania należą się również prezesowi Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Hrubieszowskiej Stanisławowi Piętakowi, który wraz z doc. dr. Janem Gurbą przygotowują sesję naukową. Dziękujemy także Dyrekcji Archiwum Państwowego w Lublinie za udostępnienie pomieszczeń Archiwum do organizowania posiedzeń naukowych i przechowywania naszych zbiorów.

PLANY NA PRZYSZŁOŚĆ

W nowej kadencji Towarzystwo nasze stanie przed kolejnymi ambitnymi zadaniami. Musimy przede wszystkim kontynuować prace rozpoczęte. Należy wydać 4 tomy „Rocznika Lubelskiego”, zakończyć cykl produkcyjny materiałów sesji naukowych odbytych przed laty w Krasnymstawie, Lubartowie, Opolu, Bełżycach i Hrubieszowie. Należy również kontynuować prace nad przygotowaniem wydawnictw poświęconych dziejom powiatu tomaszowskiego i zwoleńskiego oraz podjąć wstępne prace nad *Dziejami Zamościa*. Należy podnieść liczbę członków naszego Towarzystwa oraz ściągnąć zaległe składki członkowskie.

Powinniśmy także pogłębić metody i treści upowszechniania wiedzy historycznej wśród najszerszych kręgów społeczeństwa naszego regionu. Jednym słowem — musimy zrobić wszystko, aby Towarzystwo nasze spełniało w sposób właściwy statutowe zadania, by było społecznie użyteczne, by odpowiadało we właściwy sposób na zadania przed nim stawiane.

Zygmunt Mańkowski

500 LAT WOJEWÓDZTWA LUBELSKIEGO

W roku 1974 minęło 500 lat od ustanowienia województwa lubelskiego przez Kazimierza Jagiellończyka. Rocznica ta stała się okazją do spopularyzowania dziejów Lubelszczyzny, bliższego spojrzenia na jej teraźniejszość i perspektywy. Myśl obchodów tego jubileuszu zrodziła się w środowisku naukowców-historyków Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej w Lublinie. Przygotowania rozpoczęto już w 1972 roku, kiedy to powołano Komisję Obchodów 500-lecia Województwa Lubelskiego, powierzając jej przewodnictwo prof. dr. Kazimierzowi Myślińskiemu. Władze wojewódzkie na wniosek Kolegium Rektorów Szkół Wyższych Lublina uznały przygotowywane przez tę Komisję uroczyste obchody rocznicy utworzenia województwa za imprezę o charakterze ogólnowojewódzkim.

Program obchodów przewidywał trzy zasadnicze kierunki działania: akcję odczytową, wydanie zbioru studiów historycznych o regionie oraz zorganizowanie sesji naukowej, która miała być punktem kulminacyjnym i jednocześnie akcentem kończącym uroczystości jubileuszowe.

Zamierzenia te zostały w pełni zrealizowane. W pierwszych miesiącach 1974 roku Senacka Komisja Upowszechniania Wiedzy, kierowana przez prof. dr. Kazimierza Myślińskiego, zorganizowała cykl wykładów powszechnych pod ogólnym hasłem *500 lat województwa lubelskiego*. Siedmiu historyków z UMCS zaprezentowało wyniki swoich badań w zakresie problematyki historycznej, a mianowicie: